

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**Факультет аудіовізуального мистецтва
Кафедра телерепортерської майстерності**

ГЕРМЕНЕВТИКА В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ

**Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
ОП «Відеоблогінг і телерепортерство»**

Харків - 2024

УДК 801.73:130.2]:[075+791]](073)

ГЗ8

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 7 від 25.12.2024 р.)

Рецензенти:

Лисенкова В.В. в.о. завідувача кафедри мистецтвознавства, доктор філософських наук, доцент

Літинська Ю. В. завідувач кафедри телерепортерської майстерності, заслужений журналіст України

Укладач:

Коваленко Ю. Б. доцент кафедри телерепортерської майстерності, кандидат мистецтвознавства, доцент

ГЗ8 **Герменевтика в аудіовізуальному мистецтві** : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів вищої освіти першого (бакалавр.) рівня, спец. 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», ОП «Відеоблогінг і телерепортерство» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуал. мистецтва, Каф. телерепортер. майстерності ; уклад. Ю. Коваленко. Харків : ХДАК, 2024. 18 с.

Навчальний курс «Герменевтика в аудіовізуальному мистецтві» присвячено вивченню основних підходів, методів і концепцій герменевтики як інструменту аналізу й інтерпретації аудіовізуальних творів. Навчально-методичні матеріали розкривають специфіку застосування герменевтичного методу у контексті сучасного кіно, телебачення, анімації та інших медіа.

Основна увага приділяється: аналізу символіки, сюжетно-образної структури та культурних кодів аудіовізуальних текстів; вивченню ролі автора, глядача та контексту у створенні й сприйнятті медійного продукту; дослідженню психоаналітичної, феноменологічної та семіотичної герменевтики. Програма містить теоретичний матеріал, практичні завдання та кейси для аналізу реальних аудіовізуальних творів. Він буде корисним для студентів спеціальностей, пов'язаних із аудіовізуальним мистецтвом, культурологією та медіазнавством, а також для викладачів і практиків, які прагнуть поглибити свої знання у сфері інтерпретації медіатекстів.

УДК 801.73:130.2]:[075+791]](073)

© Харківська державна академія культури, 2024 р.

© Коваленко Ю. Б., 2024 р.

Програма навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова	
	Напрямок підготовки 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>не передбачено</i>	Освітня програма Відеоблогінг і телерепортерство	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120 год.		1	
		Семестр	
		7-8	
		Лекції	
		10 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 8	Ступінь: бакалавр	Практичні, семінарські	
		30	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		80 год.	
		Індивідуальні заняття: 2	
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить – для денної форми навчання — 40/80.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Герменевтичні практики в аудіовізуальному мистецтві» є вибіркоким курсом, який розкриває комплекс історичних, теоретико-методологічних, методичних та організаційно-практичних проблем аудіовізуального мистецтва та виробництва як комплексної системи.

Мета навчальної дисципліни – розкрити сутність аудіовізуальної творчості та інформаційної діяльності, сформувані у студентів уявлення про сучасні аудіовізуальні напрями творчості, основні жанри та формати. Програма нормативної навчальної дисципліни циклу дисциплін практичної професійної підготовки «Герменевтичні практики в аудіовізуальному мистецтві» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за першим (бакалаврським) рівнем за спеціалізацією «Телерепортерство».

Предметом навчальної дисципліни «Герменевтичні практики в аудіовізуальному мистецтві» є освоєння знань, вмінь та навичок з критичного аналізу аудіовізуальних творів,

розкриття сутності поняття аудіовізуального мистецтва, з'ясування специфіки аудіовізуальної творчості, формування у студентів уявлення про сучасні аудіовізуальні мистецькі напрями, основні види та жанри.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен сформувати наступні **загальні та фахові компетентності**:

ЗК02. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК09. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК15. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні та наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірності розвитку предметної області, її місця в загальній про мистецтво і суспільство та у розвитку суспільства, техніки та технологій, використовувати різні форми та види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК11. Знання історії, теорії мистецтва (культури), специфіки його видів як творчого відображення дійсності та специфічної форми суспільної свідомості, людської діяльності.

ФК12. Здатність до створення художнього образу засобами аудіовізуального мистецтва, використовуючи асоціативно-образне мислення та чуттєве сприйняття оточуючої дійсності.

ФК13. Спроможність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компонувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний змістовні рівні аудіовізуального твору.

ФК16. Спроможність організовувати знімально-постановочну роботу над екранним твором.

ФК17. Вміння здійснювати керівництво творчо-технологічною групою, моделювати екранний продукт тощо.

ФК19. Розуміння ролі цільової аудиторії в процесі виробництва і споживання масової інформації, знання специфіки аудиторії сучасних ЗМІ та основних методів її вивчення.

ФК20. Уміння використовувати термінологію (лексичні одиниці) відповідно до мовних та етичних норм і потреб, вимог стилю з урахуванням поставленої мети та специфіки аудіовізуального твору. Згідно з програмними

Навчальна дисципліна передбачає формування наступних програмних результатів навчання:

ПРН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.

ПРН 7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.

ПРН 15. Вміти спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ПРН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення

Згідно з **програмними результатами** вивчення дисципліни, студент:

1. Усвідомлює значення мистецтва в загальнокультурній еволюції людства, класифікує види, стилі, художні школи та течії, аналізує основи їх художньої мови.

2. Володіє культурою мислення, аналізує та обробляє інформацію, встановлює зв'язки зі вже набутими знаннями.

3. Чітко уявляє компонентний склад аудіовізуального твору, розуміє природу звуку та звуковідтворення, характеристики і властивості, можливості взаємодії з іншими компонентами.

4. Тлумачить звук як складову аудіовізуальної творчості. Усвідомлює суть та функції звуку в аудіовізуальному творі. Володіє знаннями з засобів виразності, стилів, жанрів, напрямів та форм. Вміє виявити та відкоригувати помилки у задумі аудіовізуального твору. Використовує в професійній діяльності палітру різноманітних засобів аудіовізуальної

виразності. Володіє навичками органічного поєднання технологій з контекстом аудіовізуального твору.

Оцінювання знань здійснюється за 100-ю рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання заліку, участь у практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, презентації результатів виконаних завдань з практичної роботи.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Критерій оцінювання
90 – 100	A	відмінно	Студент засвоїв всі теми курсу, передбачені програмою дисципліни. Вміє орієнтуватися в жанрах та засобах виразності. Виконав всі завдання, володіє методами використання прийомів в аудіовізуальному творі. У створених відео роботах демонструє здатність грамотно здійснювати задум, відчуває логічну побудову твору.
82-89	B	добре	Студент засвоїв теми та завдання, передбачені програмою дисципліни. Вміє орієнтуватися в жанрах та засобах виразності. Виконав всі завдання, володіє методами в аудіовізуальному творі, але не у повній мірі. Здатний частково здійснювати задум.
74-81	C		Студент не достатньою мірою засвоїв теми та завдання, передбачені програмою дисципліни. Недосконало орієнтується в жанрах та засобах виразності. Виконав всі завдання, володіє методами роботи над аудіовізуальним твором, але не у повній мірі. Здатний частково здійснювати задум.
64-73	D	задовільно	Студент погано засвоїв теми та завдання, передбачені програмою дисципліни. Не володіє технікою комплексної роботи над аудіовізуальним твором. Вміє орієнтуватися в жанрах та засобах виразності, але не впевнено. Здатний частково здійснювати задум.
60-63	E		Студент погано засвоїв теми та завдання, передбачені програмою дисципліни. Не володіє уявленням про жанри у повному обсязі. Виконує задум аудіовізуального твору, але не працює над якістю.
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент не засвоїв теми та завдання, передбачені програмою дисципліни. Не володіє технікою створення аудіовізуального твору. Погано виконує відео роботи, не вміє подавати інформацію у повному обсязі.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент не відвідував занять з неповажних причин, та не засвоїв жодної з тем, передбачених програмою.

Методами демонстрування результатів навчання є презентація та публічне обговорення практичних робіт, конспект за темами курсу, участь у науково-практичних конференціях, відповіді на питання контрольних робіт.

Підсумкова форма контролю - іспит.

Курс складає 15 тижнів теоретичної/практичної підготовки, має 10 тем.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до герменевтики та її застосування в аудіовізуальному мистецтві.

- Основні поняття герменевтики: історія, методи, цілі.
- Герменевтика як інструмент інтерпретації візуальних та звукових образів.
- Аналіз ролі глядача та слухача в процесі інтерпретації мистецтва.

Тема 2. Семіотика та герменевтика: взаємодія знаків та значень.

- Основи семіотики та її зв'язок з герменевтикою.
- Інтерпретація знакових систем в кіно, анімації та інших формах аудіовізуального мистецтва.
- Взаємодія тексту, зображення та звуку: герменевтичний підхід.

Тема 3. Методи інтерпретації аудіовізуальних творів.

- Герменевтичний аналіз: від тексту до контексту.
- Візуальний і аудіальний символізм у кіно та відеоарте.
- Інтерпретація стилістичних та жанрових особливостей аудіовізуальних творів.

Тема 4. Історична герменевтика в кінематографі.

- Розвиток історичної герменевтики та її застосування в аналізі кінофільмів.
- Інтерпретація історичних наративів та образів у кіно.
- Переосмислення історичних подій через призму аудіовізуального мистецтва.

Тема 5. Психоаналітична герменевтика в кіно та анімації.

- Психоаналіз як метод інтерпретації аудіовізуальних творів.
- Інтерпретація несвідомого через символіку образів та звуків.
- Аналіз архетипів та психологічних мотивів у фільмах та анімації.

Тема 6. Культурна герменевтика: вплив культурного контексту на інтерпретацію.

- Вивчення впливу культури на сприйняття та інтерпретацію мистецтва.
- Герменевтика мультикультуралізму в аудіовізуальних медіа.
- Інтерпретація міжкультурних обмінів та конфліктів у кіно та відео.

Тема 7. Гендерна герменевтика в аудіовізуальному мистецтві.

- Інтерпретація гендерних ролей та стереотипів у фільмах і телебаченні.
- Герменевтика фемінізму в кінематографі.
- Аналіз представлення ЛГБТК+ тематики в аудіовізуальних творах.

Тема 8. Екологічна герменевтика та інтерпретація природних образів.

- Герменевтичний аналіз екологічної тематики в аудіовізуальному мистецтві.
- Роль природи та ландшафту в кінематографі та відеоарте.
- Інтерпретація екологічних криз та змін через аудіовізуальні медіа.

Тема 9. Політична герменевтика: інтерпретація влади та ідеології.

- Аналіз політичних символів та наративів у фільмах та документалістиці.
- Герменевтика пропаганди в аудіовізуальних медіа.
- Інтерпретація політичних подій через призму аудіовізуального мистецтва.

Тема 10. Сучасні тенденції в герменевтиці аудіовізуального мистецтва.

- Нові підходи до інтерпретації цифрових та інтерактивних медіа.
- Використання герменевтики у віртуальній реальності та ігровій індустрії.
- Майбутнє герменевтичних практик в аудіовізуальному мистецтві: перспективи та виклики.

Структура навчальної дисципліни

Перелік тем (або блоків)	Разом годин	Лекції	Практ.	Інд.	Сам. робота
Тема 1. Вступ до герменевтики та її застосування в аудіовізуальному мистецтві.	13	2	3		8
Тема 2. Семіотика та герменевтика: взаємодія знаків та значень.	13	2	3		8
Тема 3. Методи інтерпретації аудіовізуальних творів.	11		3		8
Тема 4. Історична герменевтика в кінематографі.	13	2	3		8
Тема 5. Психоаналітична герменевтика в кіно та анімації.	13	2	3		8
Тема 6. Культурна герменевтика: вплив культурного контексту на інтерпретацію.	13	2	3		8
Тема 7. Гендерна герменевтика в аудіовізуальному мистецтві.	11		3		8
Тема 8. Екологічна герменевтика та інтерпретація природних образів.	11		3		8
Тема 9. Політична герменевтика: інтерпретація влади та ідеології.	11		3		8
Тема 10. Сучасні тенденції в герменевтиці аудіовізуального мистецтва.	11		3		8
Всього	120	10	30		80

Теми практичних занять

№ з/п	Тема	
1.	Вступ до герменевтичного аналізу.	3
2.	Семіотичний аналіз аудіовізуальних творів.	3
3	Герменевтичний аналіз візуального символізму.	3
4	Інтерпретація звукових образів.	3
5	Герменевтичний підхід до аналізу історичних фільмів.	3
6	Психоаналітичний підхід у герменевтиці.	3
7	Гендерна герменевтика.	3
8	Культурна герменевтика.	3
9	Герменевтика в інтерактивних медіа.	3
10	Герменевтика сучасних аудіовізуальних творів.	3

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

Практичні заняття з герменевтики мають сприяти закріпленню теоретичних знань, розвитку аналітичного мислення студентів та формуванню навичок інтерпретації аудіовізуальних творів. Заняття повинні бути інтерактивними, включати обговорення, аналіз та творчі завдання.

Структура заняття

Вступна частина (10-15 хвилин)

Повідомлення теми, мети та завдань заняття.

Коротке повторення теоретичного матеріалу, пов'язаного з темою.

Постановка проблемного питання для мотивації студентів.

Основна частина (60-70 хвилин)

Виконання практичних завдань:

Аналіз тексту: обговорення символів, сюжетів, культурних кодів у запропонованому аудіовізуальному творі.

Групова робота: інтерпретація твору за різними підходами (психоаналітичний, семіотичний, феноменологічний).

Творчі завдання: написання альтернативної інтерпретації сцени чи створення концепції її звукового або візуального оформлення.

Використання мультимедійних матеріалів для аналізу (уривки з кінофільмів, анімацій, реклам, музичних відео).

Заклучна частина (10-15 хвилин)

Підбиття підсумків заняття.

Обговорення висновків, отриманих у процесі аналізу.

Постановка завдань для самостійної роботи.

Методи та прийоми

Проблемно-пошуковий метод: стимулювання студентів до формулювання власних питань та пошуку відповідей через аналіз.

Кейс-метод: розгляд конкретних аудіовізуальних текстів для практичного застосування теорії.

Рольова гра: відтворення процесу інтерпретації твору різними «глядачами» (автор, критик, звичайний глядач).

Метод проєктів: розробка мініпроєкту з використанням герменевтичного аналізу (наприклад, створення презентації з інтерпретацією фільму).

Тематичні приклади практичних занять

Тема: «Символіка кольору в аудіовізуальному мистецтві»

Завдання: аналіз кольорових рішень у фрагментах фільмів (наприклад, «Список Шиндлера» чи «Герой» Чжана Їмоу).

Тема: «Інтерпретація архетипів у кіно»

Завдання: дослідити архетипи героїв у сучасних блокбастерах (наприклад, супергеройські фільми).

Тема: «Психоаналітична герменевтика образів»

Завдання: аналіз символів несвідомого у фільмах Альфреда Гічкока чи Девіда Лінча.

Тема: «Феноменологія простору в кіно»

Завдання: дослідження простору як діючого персонажа (приклад: «Порожнеча» Гаспара Ное).

Завдання для самостійної роботи

Провести аналіз символіки вибраного аудіовізуального твору.

Написати есе на тему «Глядацька інтерпретація: суб'єктивність чи об'єктивність».

Створити відеоесе з аналізом однієї сцени фільму з точки зору герменевтики.

Рекомендації викладачу

Підбір матеріалів: обирайте твори, які є значущими для студентів, мають багатозарову структуру та містять елементи для інтерпретації.

Підтримка дискусії: заохочуйте студентів висловлювати власну думку, не критикуючи їхніх інтерпретацій.

Індивідуальний підхід: враховуйте рівень підготовки студентів, адаптуйте завдання залежно від їхнього рівня.

Теми індивідуальних завдань

№ з/п	Тема	
1.	Аналіз фільму через призму герменевтики	
2.	Розробка інтерпретаційної стратегії для відеоарту	
3.	Творчий проект "Герменевтика в сценічному мистецтві"	
4.	Порівняльний аналіз кіно та літератури	
5.	Інтерпретація музичного відео через герменевтичні теорії	
6.	Герменевтичний аналіз документального фільму	
7.	Розробка особистої герменевтичної теорії для аудіовізуального мистецтва	
8.	Експериментальний герменевтичний проект	

Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання з дисципліни спрямовані на закріплення теоретичних знань, розвиток навичок аналізу та інтерпретації аудіовізуальних творів, а також формування творчого підходу до роботи з медійними текстами. Завдання передбачають самостійне опрацювання матеріалу, аналіз обраних творів і підготовку авторських інтерпретацій.

Структура виконання індивідуального завдання

Вибір теми:

Студент обирає тему із запропонованого списку або пропонує власну, узгоджуючи її з викладачем.

Тема має бути актуальною, відповідати програмі дисципліни та враховувати інтереси студента.

Формулювання мети та завдань роботи:

Зрозуміло визначити, що саме студент планує дослідити (наприклад, вивчення символіки, аналіз архетипів чи інтерпретація аудіовізуальної мови твору).

Пошук та опрацювання джерел:

Вивчення літератури, статей, рецензій та інших матеріалів, пов'язаних із темою.

Ознайомлення із самим аудіовізуальним твором (фільм, серіал, анімація, кліп тощо).

Виконання аналітичної частини:

Проведення герменевтичного аналізу твору, використовуючи відповідні методи (психоаналітичний, семіотичний, феноменологічний тощо).

Формулювання висновків щодо сенсів, символів та інтерпретацій.

Творча частина (за потреби):

Розробка авторської концепції або альтернативної інтерпретації. Наприклад, створення сторіборду, звукового супроводу чи написання есе від імені «глядача».

Оформлення роботи:

Робота має бути структурованою, чіткою, з дотриманням вимог до оформлення тексту (титильна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел).

Типи індивідуальних завдань

Аналітичний звіт:

Провести герменевтичний аналіз вибраного аудіовізуального твору, висвітливши його зміст, символіку, культурні коди та контекст.

Творчий проект:

Розробити концепцію аудіовізуального твору (сценарій, сторіборд, звуковий дизайн), базуючись на принципах герменевтики.

Есе:

Написати короткий твір на тему «Інтерпретація символів у кіно», «Архетипи героїв у сучасному серіальному виробництві» чи подібну.

Відеоаналіз:

Створити відеоесе, в якому проаналізувати одну сцену чи фрагмент аудіовізуального твору, пояснюючи сенси через герменевтичний підхід.

Дослідницький проєкт:

Провести порівняльний аналіз герменевтики двох творів (наприклад, різних екранізацій одного сюжету).

Рекомендації до виконання

Чіткість мети: Зрозумійте, що саме ви хочете проаналізувати чи створити.

Збалансованість аналізу: Уникайте поверхневого огляду, зосереджуйтеся на ключових елементах твору.

Теоретична база: Використовуйте відповідну літературу та герменевтичні методи.

Критичний підхід: Формуйте власну думку, але враховуйте й альтернативні точки зору.

Креативність: Не бійтеся пропонувати нестандартні ідеї чи підходи до аналізу.

Етапи перевірки

Проміжний контроль:

Узгодження теми та плану роботи з викладачем.

Перевірка перших результатів роботи (чернетки, концепції).

Фінальна перевірка:

Подання готової роботи у визначений термін.

Усна презентація результатів перед аудиторією (за потреби).

Оцінювання:

Рівень розкриття теми.

Глибина аналізу та використання теорії.

Оригінальність і творчий підхід.

Якість оформлення та відповідність вимогам.

Приклади тем індивідуальних завдань

Герменевтичний аналіз символів води у фільмі «Форма води».

Дослідження архетипу «антигероя» у серіалі «Краще подзвонить Солу».

Вплив кольорової палітри на емоційне сприйняття фільму «Готель Гранд Будапешт».

Роль музики у створенні символізму в анімаційному кіно (на прикладі мультфільму «Коко»).

Інтерпретація простору у фільмі «Інтерстеллар»: психологічний та філософський підхід.

Теми самостійної роботи

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до герменевтики та її застосування в аудіовізуальному мистецтві.	8
2	Тема 2. Семіотика та герменевтика: взаємодія знаків та значень.	8
3	Тема 3. Методи інтерпретації аудіовізуальних творів.	8
4	Тема 4. Історична герменевтика в кінематографі.	8
5	Тема 5. Психоаналітична герменевтика в кіно та анімації.	8
6	Тема 6. Культурна герменевтика: вплив культурного контексту на інтерпретацію.	8
7	Тема 7. Гендерна герменевтика в аудіовізуальному мистецтві.	8
8	Тема 8. Екологічна герменевтика та інтерпретація природних образів.	8
9	Тема 9. Політична герменевтика: інтерпретація влади та ідеології.	8
10	Тема 10. Сучасні тенденції в герменевтиці аудіовізуального мистецтва.	8

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Самостійна робота є важливою складовою навчального процесу, що сприяє поглибленню теоретичних знань, розвитку аналітичних навичок та формуванню самостійного творчого мислення. Завдання для самостійної роботи мають забезпечити закріплення матеріалу, ознайомлення з додатковими джерелами та практичне застосування знань.

Мета самостійної роботи

Засвоєння базових понять і підходів герменевтики.

Формування навичок інтерпретації аудіовізуальних текстів.

Розвиток умінь критичного аналізу та самостійного висновування.

Розширення знань про культурні контексти та символіку в медіатворах.

Види самостійної роботи

Опрацювання теоретичного матеріалу:

Конспектування основних джерел (лекцій, наукових статей, монографій).

Вивчення термінології та ключових понять дисципліни.

Аналіз аудіовізуальних текстів:

Перегляд обраних фільмів, серіалів, анімацій чи кліпів із подальшим аналізом.

Розробка інтерпретації за одним із методів герменевтики.

Пошуково-дослідницька діяльність:

Вивчення культурного контексту обраного твору.

Аналіз відгуків, рецензій і критичних статей.

Творчі завдання:

Створення презентацій, відеоесе чи коротких письмових робіт на задану тему.

Розробка власного аудіовізуального твору з акцентом на символіку чи інтерпретацію.

Підготовка до практичних занять:

Опрацювання теми за методичними матеріалами.

Виконання попередніх завдань для підготовки до групової дискусії.

Рекомендації до організації самостійної роботи

Планування часу:

Розподіліть час так, щоб завдання виконувались поступово, без перенавантаження.

Встановіть конкретні дедлайни для кожного етапу роботи.

Опрацювання джерел:

Використовуйте рекомендовану літературу та мультимедійні матеріали.

Перевіряйте достовірність інформації та звертайте увагу на сучасність джерел.

Аналіз творів:

Звертайте увагу на символіку, візуальні коди, архетипи та культурні контексти.

Формулюйте власні висновки та обґрунтуйте їх теоретичними положеннями.

Фіксація результатів:

Ведіть записи, створюйте короткі тези чи конспекти, які допоможуть вам у подальшій роботі.

Зворотний зв'язок:

У разі сумнівів чи питань звертайтеся до викладача для консультації.

Приклади завдань для самостійної роботи

Теоретичне завдання:

Опрацювати розділ із книги Ганса-Георга Гадамера «Істина і метод» про історичну свідомість.

Визначити ключові поняття герменевтики та їхнє застосування в аналізі кіно.

Аналітичне завдання:

Провести герменевтичний аналіз символіки часу у фільмі «Інтерстеллар».

Дослідити роль музичного супроводу у формуванні наративу у фільмі «Амелі».

Дослідницьке завдання:

Підготувати реферат на тему «Семіотика кольору в анімаційних фільмах студії Pixar».

Знайти приклади використання архетипів у сучасних серіалах.

Творче завдання:

Створити сценарій короткометражного фільму з акцентом на символіку та культурні коди. Розробити концепцію сторіборду для рекламного ролика з використанням герменевтичного підходу.

Рефлексивне завдання:

Написати есе на тему «Як символи впливають на сприйняття аудіовізуального твору».

Висвітлити власний досвід інтерпретації складного фільму чи серіалу.

Оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінки:

Глибина розкриття теми.

Використання теоретичного матеріалу.

Логічність викладення думок та висновків.

Оригінальність і творчий підхід.

Дотримання вимог до оформлення.

Форми звітності:

Письмова робота (реферат, есе, аналіз).

Усна презентація.

Творчий продукт (відеоесе, сценарій, сторіборд).

План герменевтичного аналізу аудіовізуального твору

1. Вступ

- Предмет дослідження: Назва аудіовізуального твору, його автори (режисер, сценарист, композитор, художник), дата створення.
- Мета аналізу: Формулювання основного завдання — визначити зміст, символіку, та інтерпретувати значення твору через герменевтичний підхід.
- Контекст: Короткий огляд історичного, культурного, соціального або політичного контексту, в якому було створено твір.

2. Опис поверхневого змісту

- Опис сюжету: Коротко викласти фабулу, основні події та конфлікти твору.
- Персонажі: Основні персонажі. Їхні мотивації та ролі в сюжеті.
- Візуальні та аудіальні елементи: Основні характеристики візуального ряду (декорації, костюми, освітлення) та звукового ряду (музика, діалоги, шумові ефекти).

3. Аналіз контексту

- Історичний та культурний контекст: Як історичні або культурні обставини вплинули на створення цього твору? Чи містить він відсилки до певних подій, явищ або традицій?
- Біографічний контекст: Чи є якісь важливі факти з біографії автора, які могли б вплинути на твір?
- Жанрова приналежність: Як жанр впливає на структуру та зміст твору? Чи відповідає твір певним жанровим канонам або порушує їх?

4. Аналіз структурних елементів

- Композиція та структура: Як організована дія? Які етапи має сюжет? Які є важливі моменти кульмінації та розв'язки?
- Музика та звук: Яка роль музики та звукових ефектів у створенні настрою? Чи є в творі лейтмотиви (музичні теми, які повторюються)? Як вони взаємодіють з візуальними елементами?
- Візуальні символи та метафори: Чи використовуються певні кольори, об'єкти, образи або деталі для вираження символічного змісту? Наприклад, як освітлення, розкадровка або певні візуальні прийоми створюють смисли?

5. Інтерпретація символів і образів

- Символічні образи: Які символи використовуються у творі? Що вони можуть означати в контексті культури або філософії?

- Метафори та алегорії: Чи є у творі метафоричні або алегоричні образи, які вказують на глибші ідеї? Як ці метафори пов'язані з темами твору?
 - Темі та мотиви: Які основні теми піднімаються у творі (кохання, смерть, свобода, соціальна справедливість, внутрішній конфлікт)? Як вони розкриваються через аудіо та візуальні засоби?
6. Психологічний та емоційний аспект
- Психологічні аспекти персонажів: Як внутрішні конфлікти персонажів відображаються через дію, мову та музику? Як аудіовізуальні засоби передають їхні переживання та емоції?
 - Емоційний вплив на глядача: Які емоції викликає твір у глядача? Як музика, звук та візуальні елементи працюють для створення цього емоційного ефекту?
 - Ідентифікація глядача з персонажами: Як режисер або автор досягає емпатії або дистанціювання глядача від персонажів?
7. Філософське та ідеологічне трактування
- Філософські питання: Які філософські проблеми або питання розглядаються у творі? Як вони інтерпретуються через аудіовізуальні засоби?
 - Ідеологічні аспекти: Чи є твір політичним або соціальним коментарем? Які ідеологічні позиції він висловлює або ставить під сумнів?
 - Етичні дилеми: Чи піднімає твір питання морального або етичного вибору? Як це передається через наратив та художні елементи?
8. Завершення та узагальнення
- Синтез аналізу: Узагальнення основних інтерпретацій твору. Який головний зміст або смисловий висновок можна зробити на основі герменевтичного аналізу?
 - Оцінка впливу твору: Який вплив аудіовізуальний твір може мати на глядача або на культурний простір загалом? Як він сприяє розумінню певних соціальних, культурних або філософських питань?
9. Особистий погляд та критика
- Особиста оцінка: Що особисто вам здалося найбільш важливим чи значущим у цьому творі? Які елементи найбільше вплинули на ваше сприйняття?
 - Критичний підхід: Які аспекти можна було б піддати критиці або детальнішому аналізу? Чи є у творі суперечності або проблеми, які потребують уточнення?

План семіотичного аналізу аудіовізуального твору

План семіотичного аналізу передбачає систематичний підхід до розгляду різних елементів, які створюють значення в тексті, зображенні або відео. Семіотика вивчає знаки та процеси їхнього сприйняття, тому такий аналіз базується на ідентифікації знакових систем, їх функцій та культурних контекстів.

1. Вступ

- Опис об'єкта аналізу: Вкажіть, що ви аналізуєте (реklamний ролик, музичне відео, фільм тощо). Наприклад: "Музичне відео Onuka – Vidlik" або "Рекламний ролик Nova Poshta".
- Мета аналізу: Поясніть, чому це відео цікаве з точки зору семіотики. Наприклад: "Аналіз використання символів для передачі ідеї відновлення і прогресу".
- Короткий контекст: Опис історичних, культурних або соціальних умов, у яких створено об'єкт.

2. Ідентифікація знакових систем

- Основні знаки: Вкажіть, які основні знаки використовуються у відео. Це можуть бути візуальні, аудіальні, вербальні знаки.
 - o Візуальні знаки: Кольори, форми, предмети, пейзажі, одяг, міміка, жести тощо.
 - o Аудіальні знаки: Музика, звуки, голоси, шум тощо.
 - o Вербальні знаки: Тексти, слова, слогани.

- Ключові символи: Ідентифікуйте об'єкти, які мають особливе культурне чи соціальне значення. Наприклад: хрест, серце, прапор тощо.

3. Аналіз денотації та конотації

- Денотація: Опис прямого значення знаків (те, що вони буквально представляють). Наприклад: червона пляшка Соса-Сола — це напій у скляній тарі.

- Конотація: Опис асоціативного або прихованого значення знаків (те, які емоції чи асоціації вони викликають). Наприклад: червона пляшка Соса-Сола — символ радості, енергії та спільного проведення часу.

4. Кодування та декодування знаків

- Культурні та соціальні коди: Визначте, які культурні або соціальні коди використовуються у відео. Наприклад, в музичному відео Опука використовуються техноестетика і символи Чорнобильської катастрофи.

- Декодування аудиторією: Розгляньте, як ці знаки можуть бути сприйняті різними групами аудиторії, залежно від їхнього культурного чи соціального бекграунду.

5. Ідеологічний та соціальний контекст

- Соціальні повідомлення: Визначте, яке соціальне або політичне повідомлення передається через знакову систему. Наприклад, музичне відео "Formation" Бейонсе несе потужний меседж про боротьбу афроамериканців за права.

- Ідеологічні значення: Проаналізуйте, чи просуває відео певну ідеологію або світогляд (капіталізм, фемінізм, націоналізм тощо).

6. Аналіз на рівні міфів (за Роланом Бартом)

- Міф як другий рівень знаковості: Розгляньте, чи є у відео міфологічні рівні значення, які виходять за межі прямої інтерпретації. Наприклад, образи успішних людей у рекламі часто перетворюються на міф про те, що успіх досягається лише через споживання певних товарів або послуг.

- Міфологія у сучасній культурі: Визначте, які сучасні міфи транслуються через відео (наприклад, міф про вічну молодість, міф про ідеальну сім'ю).

7. Синтез та висновки

- Загальна структура знакової системи: Підсумуйте, як знаки взаємодіють між собою для створення загального повідомлення.

- Ефективність знакової системи: Оцініть, наскільки ефективно використані знаки для досягнення комунікативної мети (залучення, переконання, інформування аудиторії).

Значення для культури та суспільства: Поясніть, яке значення має це відео або реклама в контексті української або світової культури.

Форми поточного та підсумкового контролю

Методи навчання

При викладанні курсу застосовується низка методів, а саме: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладання, евристично-дослідницький метод.

Форми контролю

Письмове тестування, результати виконання семінарської роботи та самостійної роботи, підсумковий контроль - іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Вид завдання	Одиниця	Кількість балів	Сума
Аналіз фільму через призму герменевтики	1	10	10
Розробка інтерпретаційної	1	10	10

стратегії для відеоарту			
Творчий проект "Герменевтика в сценічному мистецтві"	1	10	10
Порівняльний аналіз кіно та літератури	1	10	10
Інтерпретація музичного відео через герменевтичні теорії	1	10	10
Герменевтичний аналіз документального фільму	1	10	10
Розробка особистої герменевтичної теорії для аудіовізуального мистецтва	1	10	10
Експериментальний герменевтичний проект	1	10	10
Іспит	1	20	20
Всього:			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення (робоча програма, силабус, план практичних занять, перелік індивідуальних завдань).

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,

використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)
Мультимедійний проектор, ноутбук, монітор.

Рекомендована література

Основна

1. Baracco, A. (2017). *Hermeneutics of the film world*. Palgrave Macmillan.
2. Font, D. (1999). *The Aesthetics of Audiovisual Stories*. *Formats: revista de comunicació audiovisual*.
3. Hug, D. (2008). *Towards a hermeneutics and typology of sound for interactive commodities*. In *Proc. CHI Workshop on Sonic Interaction Design* (pp. 11-16).
4. Ismail, I. A. (2023). *Translators across languages: Meta-linguistic, psychological, social and hermeneutic study with reference to audio-visual translation*. *Journal of the College of Languages (JCL)*, (48), 17-41.
5. Pescetelli, M. (2012). *Textual criticism, hermeneutics and the restoration of silent films*.
6. Robinson, D. (2023). *Hermeneutic approaches*. In *The Routledge Handbook of Translation Theory and Concepts* (pp. 413-442). Routledge.
7. Богачов, А. Л. (2006). *Філософська герменевтика*.
8. Богачов, А. Л. (2009). *Гадамерова герменевтика та українська культура*. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*, 54.
9. Іванишин, П. (2005). *Герменевтичні основи новітнього літературознавства: теорія і практика*. *Слово і час*.
10. Квіт, С. (2006). *Герменевтика: напрямки досліджень*. *Слово і час*.
11. Сатохіна, Н. І. (2014). *Герменевтичні смисли правової реальності*.

Допоміжна

12. Iudova-Romanova, K. (2020). *Цифрові 3D мепінг технології у творах сценічного мистецтва в Україні*. *Танцювальні студії*, 3(2), 163-178.
13. Герасимчук, В. А. (2015). *Філософування в процесі інтерпретації художнього дискурсу*. *Культурологічний альманах: Випуск 1*. *Ціннісні зміни молоді і сучасні*, 17.
14. Мішеніна, Т., & Качайло, К. (2023). *Аксіологічний вимір медіатекстів громадянського змісту у вихованні цілісної особистості*. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, (2 (104)), 146-153.
15. Садовенко, С. *Осмилення української народної художньої культури на основі синтезу модерну та постмодерну*.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://lib-hdak.in.ua> – сайт бібліотеки Харківської державної академії культури.
2. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
4. www.gender.ru – науково-просвітницький портал.
5. www.gumer.info – електронна бібліотека з гуманітарних наук.
6. <http://freelib.in.ua> – безкоштовна електронна бібліотека.
7. <http://mediatopos.org> – Центр медіа комунікацій і візуальних досліджень ХНЦ ім. В. Н. Каразіна.
8. <https://scholar.google.com/> - Google академія.
9. <https://www.webofknowledge.com> - Web of Science.

Контрольні питання з дисципліни

1. Що таке герменевтика? Опишіть її історію, методи та цілі.
2. Які основні методи герменевтики використовуються в аналізі аудіовізуального мистецтва?
3. Як герменевтика допомагає інтерпретувати візуальні та звукові образи у фільмах?
4. В чому полягає роль глядача та слухача в процесі інтерпретації мистецтва?
5. Чому інтерпретація важлива для розуміння змісту аудіовізуальних творів?
6. Який зв'язок існує між семіотикою та герменевтикою?
7. Які основні елементи семіотики використовуються в аудіовізуальному мистецтві?
8. Як знакові системи інтерпретуються в кіно та анімації?
9. Поясніть, як взаємодія тексту, зображення та звуку впливає на аудіовізуальний нарратив.
10. Чому взаємодія знаків та значень є важливою для інтерпретації аудіовізуальних творів?
11. Що таке герменевтичний аналіз, і як він застосовується до аналізу аудіовізуальних творів?
12. Як візуальний і аудіальний символізм використовуються в кіно та відеоарті?
13. Які методи інтерпретації жанрових особливостей використовуються в герменевтичному аналізі?
14. Чим відрізняється інтерпретація тексту від контексту в аудіовізуальних творах?
15. Як стилістичні особливості фільму впливають на герменевтичне сприйняття?
16. Як розвивалася історична герменевтика, і яке значення вона має для кінематографу?
17. Які методи інтерпретації історичних нарративів використовуються в кіно?
18. Які особливості має переосмислення історичних подій через аудіовізуальне мистецтво?
19. Наведіть приклади кінофільмів, де історична герменевтика відіграє ключову роль.
20. Чому історичний контекст є важливим для герменевтичного аналізу кіно?
21. Як психоаналіз застосовується для інтерпретації аудіовізуальних творів?
22. Яким чином символіка образів і звуків розкриває несвідоме в кіно?
23. Що таке архетипи, і яку роль вони відіграють в аудіовізуальному мистецтві?
24. Наведіть приклади фільмів або анімацій, де використовується психоаналітична герменевтика.
25. Як психологічні мотиви персонажів впливають на сприйняття сюжету?
26. Як культурний контекст впливає на сприйняття та інтерпретацію аудіовізуального мистецтва?
27. Що таке герменевтика мультикультуралізму, і як вона проявляється в аудіовізуальних медіа?
28. Як міжкультурні обміни та конфлікти відображаються у кіно та відео?
29. Як аудиторія з різним культурним бекграундом може по-різному інтерпретувати один і той самий аудіовізуальний твір?
30. Чим герменевтика культурного контексту відрізняється від інших підходів до інтерпретації?
31. Як інтерпретуються гендерні ролі та стереотипи у фільмах і телебаченні?
32. Яку роль відіграє герменевтика фемінізму у кінематографі?
33. Як представлення ЛГБТК+ тематики впливає на герменевтичний аналіз фільму?
34. Чому важливо аналізувати гендерні аспекти в аудіовізуальних творах?
35. Наведіть приклади фільмів або телепередач, де гендерні ролі піддаються критичній

герменевтичній інтерпретації.

36. Як екологічні теми інтерпретуються в аудіовізуальному мистецтві?
37. Яку роль відіграє природа та ландшафт у кінематографі?
38. Яким чином аудіовізуальні твори відображають екологічні кризи та зміни?
39. Наведіть приклади фільмів, які акцентують увагу на екологічних проблемах.
40. Як екологічна герменевтика сприяє усвідомленню сучасних екологічних викликів?
41. Як політичні символи та наративи представлені у фільмах і документалістиці?
42. Що таке герменевтика пропаганди, і як вона використовується в аудіовізуальних медіа?
43. Як інтерпретуються політичні події через аудіовізуальні твори?
44. Наведіть приклади фільмів, що містять політичну критику чи ідеологічні мотиви.
45. Чому важливо розуміти ідеологічний контекст при герменевтичному аналізі аудіовізуальних творів?
46. Які нові підходи до інтерпретації з'явилися з розвитком цифрових та інтерактивних медіа?
47. Як герменевтика застосовується у віртуальній реальності та ігровій індустрії?
48. Які перспективи та виклики стоять перед герменевтичними практиками в сучасному аудіовізуальному мистецтві?
49. Яким чином інтерактивність змінює герменевтичний підхід до аудіовізуальних творів?
50. Як розвиток цифрових медіа впливає на сприйняття аудіовізуальних мистецтв?

Навчальне видання

ГЕРМЕНЕВТИКА В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» ОП «Відеоблогінг і телерепортерство»

Укладач:

Коваленко Юлія Борисівна,

канд. мистецтвознавства, доцент

Друкується в авторській редакції

План 2024

Підписано до друку 25.12.2024 р. Формат 60x84/16

Гарнітура — Timesl. Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. _____ Обл.-вид. арк. _____

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.